

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa 22. 5. 2014

Umiestnenie „Pamätníka 17. novembra“ v lokalite Námestia Slobody

Predkladateľ:

Ján Budaj, v. r.
námestník primátora

Zodpovedný:

Ján Budaj, v. r.
námestník primátora

Spracovateľka:

Mgr. Monika Bandúrová, v. r.
odborný referent

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodová správa
3. Uznesenie mestskej rady zo dňa 7. 5. 2014
4. Stanovisko hlavnej architektky hl. mesta SR Bratislava
5. Uznesenie komisie hl. mesta SR Bratislavy pre pamätníky a zásahy do verejného priestoru
6. Uznesenie komisie kultúry a ochrany historických pamiatok MsZ hl. mesta SR Bratislavy
7. Mapa územia (hl. architektka)

Máj 2014

kód uzn.: 18.1.1
12.1
9.4

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo po prerokovaní materiálu

schvaľuje

umiestnenie „Pamätníka 17. novembra“ v lokalite Námestia Slobody.

Dôvodová správa

Námestie slobody je jedno z najvýznamnejších a najväčších námestí v Bratislave, nachádza sa v mestskej časti Bratislava-Staré Mesto a má rozmery približne 200 x 200 metrov. O význame lokality tohto námestia pre mesto Bratislava svedčia aj rôzne formy jeho využitia počas histórie.

Na jeho hornej časti dominuje budova letného arcibiskupského paláca. Námestie pred palácom je svažité, pôvodne upravené ako trávnik a predelené stromoradiím. Počas minulého režimu dostalo toto námestie pomenovanie Gottwaldovo námestie na počesť prvého prezidenta KSČ. V 40. a 50. rokoch 20. storočia tu bol postavený Poštový palác a budovy Slovenskej technickej univerzity, čím sa námestie stavebne uzavrelo.

Po vzniku SSR (1. 1. 1969), kedy v arcibiskupskom paláca začala zasadať republiková vláda, vznikli obavy z využitia námestia na demonštrácie proti okupácii resp. proti ZSSR. Dôsledkom tohto strachu bola politická požiadavka na takú úpravu Gottwaldovho námestia, ktorá by minimalizovala možnosť zhromažďovania občanov. Výsledkom je rozčlenenie námestia betónovými koridormi a tiež zaplnenie dolnej časti námestia fontánou Družba, ktorá je podnes najväčšou na Slovensku.

Po viac ako dvoch desaťročiach od pádu režimu, ktorého obavy z vlastných občanov sformovali dnešnú podobu námestia, má námestie iný názov, no takmer všetko ostané ostalo po starom. Samozrejme poznačené uplynutým časom: fontána už roky nefunguje a rozpadá sa, chodníky sa prepádajú, lavičky zhrdzaveli.

Námestie slobody slúži najmä ako tranzitný priestor. Nič na tom nemenia ani občasné akcie (príležitostné koncerty, alebo zhromaždenia) - tento významný verejný priestor Bratislavy stáva zodpovedajúceho využitia. Chátranie uvedených verejných priestorov ako aj vôľa nájsť priestor pre uctenie si novembra 1989, viedla už pred tromi rokmi ku otvoreniu diskusie na tému revitalizácie Námestia slobody.

V lete roku 2011 sme sa spolu s Františkom Mikloškom (bývalý disident a poslanec NR SR) a Antonom Strholcom (predseda Konfederácie politických väzňov) obrátili na primátora Milana Ftáčnika s písomným podnetom v súvislosti so zámerom umiestniť na Námestí slobody pamätník k novembu 1989, ktorý by sa mohol stať súčasťou budúcej revitalizácie Námestia SNP.

Neskôr tento istý návrh u primátora zopakovala aj ďalšia skupina aktérov zo novembra 1989 (M. Bútora a spol.). Aj táto iniciatíva smerovala ku pamätníku novembra 1989 práve na Námestí slobody.

Je tomu z dvoch príčin :

1. Priestor námestia má súvis s udalosťami novembra 1989, keďže práve tu sa konala prvá spontánna protestná demonštrácia študentov.
2. Navrhované umiestnenie pamätníka novembu 1989 na Námestie slobody je ohľaduplné k situácii Námestia SNP, kde sa neskôr, po úvodnej demonštrácii na Námestí Slobody, konala drvivá väčšina verejných demonštrácií v roku 1989. No Námestie SNP už pripomína (názvom aj pamätníkom) inú významnú udalosť slovenských dejín, čo by podľa mienky iniciátorov pamätníka novembu 89 malo byť rešpektované.

Preto touto cestou navrhujem v zmysle pravidiel prijatých Mestským zastupiteľstvom hlavného mesta SR Bratislavy (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) o umiestňovaní sôch a pamätníkov, aby sa mestské zastupiteľstvo vyjadrilo uznesením ku iniciatíve umiestniť pamätník novembu 89 na Námestí slobody (v hornej časti, v pozícii nad miestom bývalého súsošia K.. Gottwalda).

Ak sú totiž udalosti z novembra 1989 považované za základ našej modernej štátnosti, a ak sa k nim viaže štátny sviatok (17. 11. 1989) je namieste mať v Bratislave verejný priestor a pamätník, ktorý bude pripomínať november 1989.

Pokiaľ ide o podobu pamätníka – tú určí potom, čo príde ku rozhodnutiu mestského zastupiteľstva, verejná súťaž. Jej vyhlásenie, organizácia ako aj podmienky súťaže a spôsob financovania pamätníka novembu 1989 budú súčasťou „Dohody o umiestnení pamätníka...“, ktorú uzavrie hlavné mesto SR Bratislava a iniciátori pamätníka až potom, čo sa poslanci mestského zastupiteľstva vyjadrí k navrhnuitej lokalite.

Umiestnenie „Pamätníka 17. novembra“ v lokalite Námestia Slobody

Kód uzn: 12.1

Uznesenie č. 1125/2014

zo dňa 07. 05. 2014

Mestská rada po prerokovaní materiálu

odporúča

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy

prerokovať materiál Umiestnenie „Pamätníka 17. novembra“ v lokalite Námestia Slobody.

HLAVNÉ MESTO SLOVENSKEJ REPUBLIKY BRATISLAVY

hlavná architektka

Primaciálne nám. 1, P. O. Box 192, 814 99 Bratislava 1

Vážená pani
Mgr. Elena Poláková
vedúca OKŠŠ
TU
- 14319/2014

Váš list číslo/zo dňa
MAGSOKSS-37059/13
- 378281

Naše číslo
MAGS 382/2014
MAG 14280/2014

Vybavuje/linka
Boudová/411

Bratislava
27.01.2014

Vec: Stanovisko k umiestneniu pamätníka novembra '89 na Námestí slobody

Námestie Slobody považujem za vhodný priestor na umiestnenie pamätníka novembra '89. Jeho umiestnenie v hornej časti Námestia v osi budovy Úradu vlády SR považujem za správne nielen z kultúrno-spoločenského hľadiska, ale aj z pohľadu členenia budúceho námestia.

Námestie slobody musí v budúcnosti plniť viaceré úlohy vyplývajúce z jeho lokalizácie v kontakte s významnými budovami nášho mesta, kde väzba na budovu Úradu vlády SR a jej predpolie zohráva po roku 1989 oveľa dôležitejšiu rolu ako predtým. Kým pred novembrom '89 bolo prepojenie budovy úradu vlády s verejným priestorom umožňujúcim zhromažďovanie väčšieho množstva ľudí zásadne nežiaduce, dnes by sa budova úradu mala v kontexte myšlienok demokracie priblížiť a otvoriť verejnému priestoru. Hoci medzi areálom úradu vlády a Námestím slobody prebieha cestná komunikácia, vytvorenie významného verejného priestoru s významným pamätníkom priamo na osi budovy, tzv. „cez cestu“ na prilahlom námestí by bolo jasným signálom kontinuity odkazu novembra '89. Tento verejný priestor by sa takto stal symbolickým nielen pre Námestie slobody, kde sa odohrávala prvá spontánna demonštrácia študentov a pre námestie SNP v Bratislave, ale aj pre všetky námestia v ďalších slovenských mestách po celej krajine, kde sa v novembri 1989 odohrávali demonštrácie za slobodu.

Z hľadiska konkrétneho umiestnenia – vid' priložená schéma – vidím ťažiskový priestor pamätníka na osi budovy Úradu vlády mimo základnej geometrie námestia. Takto bude pre pamätník vytvorený dostatočný priestor mimo iných aktivít na námestí, ktorý by mal mať „pamätníkový - pietny - slávnostný“ charakter (kladenie vencov a pod.) a keďže na námestí smerom k Banskobystrickej ulici terén stúpa, pamätník by bol situovaný na najvyššom mieste námestia, čo zodpovedá jeho dôležitosti a spoločenskému rozmeru. Architektonické a umelecké riešenie, ktoré by malo byť výsledkom verejnej súťaže návrhov na pamätník novembra '89 bude

Uršulínska 6, I. poschodie, č. dverí 106

TELEFÓN
02/59 35 65 06

FAX
02/59 35 66 09

BANKOVÉ SPOJENIE
VÚB 6327012/0200

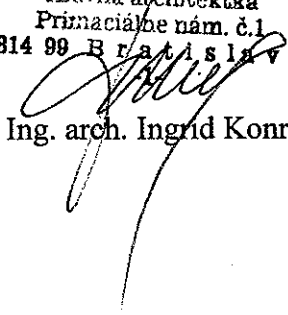
IČO
603 481

INTERNET
www.bratislava.sk

E-MAIL
architekt@bratislava.sk

hrať dôležitú rolu v kontexte riešenia celého námestia, na riešenie ktorého chce hlavné mesto vypísať ideovú verejnú architektonicko-urbanistickú súťaž návrhov.

S pozdravom

Hlavné mesto SR Bratislava
Hlavná architektka
Prísnacálne nám. č.1
814 99 Bratislava

Ing. arch. Ingrid Konrad

Prílohy:

Poloha pamätníka Novembra 1989/ Námestie Slobody

Výpis z **Uznesenia**

zo zasadania **Komisie hl. mesta Bratislavy pre pamätníky a zásahy do verejného priestoru** **dňa 29.4. 2014**

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Členovia s hlasovacím právom: 12

Členovia bez hlasovacieho práva: 3

Ďalší prítomní: 2

Predmetom zasadania komisie bolo posúdenie viacerých predložených návrhov:

Bod 1. – „Pamätník 17. novembra“ – inštalácia na Nám. Slobody (predkladateľ – J. Budaj – nám. primátora)

Komisia **odporúča realizáciu pamätníka 17. novembra**, bez časovej viazanosti k nejakému dátumu. Pamätník môže byť realizovaný ako prvá etapa plánovanej celkovej rekonštrukcie námestia. Bude vypísaná verejná anonymná súťaž, členovia pomníkovej komisie chcú byť informovaní o súťažných podmienkach v predstihu.

Za toto rozhodnutie hlasovali kladne 8 členovia komisie. 4 sa zdržali.

V Bratislave 30.4.2014

Doc. Ján Hoffstädter, akad.soch. v.r.
Predseda komisie

Zapísala:

PhDr. Jana Hamšíková - tajomník komisie

**Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok
Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy**

Výpis zo zápisnice z rokovania komisie zo dňa 14.05.2014

K bodu 1

Umiestnenie Pamätníka 17. novembra v lokalite Námestia Slobody

Uznesenie

Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok MsZ:

- súhlasí s umiestnením Pamätníka 17. novembra v lokalite Námestia Slobody
- žiada primátora hlavného mesta SR Bratislavy vypísať verejnú anonymnú architektonickú súťaž na stvárnenie Námestia Slobody

Hlasovanie:

Prítomní: 6 Za: 5 Proti: 0 Zdržal sa: 1

Mgr. Sven Šovčík.
podpredseda komisie

ÚRAD VLÁDY

ŤAŽISKOVÝ PRIESTOR
NA OSADENIE PAMATNÍKA

Banskobystrická ulica

FA

MINISTERSTVO
DOPRAVY

Mýtna ulica

Námestie slobody

OS
BUDOVY
ÚRADU VLÁDY

POLOHA PAMATNÍKA NOVEMBRA 1989 / NÁMESTIE SLOBODY

